

wiedź. Zauważyć trzeba też czytanie autora. Wpłata on w swoje rozważania z dużą swobodą ciekawe fragmenty, m.in. z literatury pięknej.

Część druga (*Wprowadzenie w czytanie Biblii*) opracowana jest bardziej wyczerpująco niż pierwsza. Szkoda tylko, że autor i tu skoncentrował się zasadniczo tylko na Starym Testamencie i nie wykorzystał tak narzucającej się w omawianych tu zagadnieniach konstytucji *Dei Verbum* (szczególnie rozdz. 3). Dwa tematy opracowane w tej części (*Jak rozumieć Pismo święte* i *Jak czytać Pismo św.?*) są niezbyt precyzyjnie oddzielone, dlatego zawierają pewne powtórzenia.

Na końcu książki zamieszczona jest *Bibliografia polska w wyborze*. Dobrana jest ona przede wszystkim pod kątem Starego Testamentu (zaznaczone to jest zresztą w pierwszych czterech jej częściach). Mimo to zauważa się pewne niekonsekwencje w postaci tytułów wyraźnie nowotestamentowych (np. II, 3; III, 7 i 10).

Mimo zasygnalizowanych usterek omawiana publikacja stanowi duże osiągnięcie w swoim rodzaju. Na pewno spotyka się z wdzięcznością i uznaniem szerokiego kręgu czytelników, którzy szukają przystępnych pomocy prowadzących do osobistego spotkania ze Słowem Bożym.

Ołtarzew

KS. JULIAN WARZECHA SAC

A. RABINOVICH (text), *Israel*, Gallery Book 1989.

Wydawnictwo amerykańskie Gallery Book, które wypuściło na rynek szereg albumów światowej sławy, jak: „Chiny”, „Tybet”, „Indie”, „Japonia”, zaangażowało dziennikarza urodzonego w Nowym Jorku, pracującego obecnie w Izraelu, Abrahama Rabinovicha, do opracowania albumu „Israel”. Jest to album odznaczający się przejrzystym komentarzem, który pełni rolę przewodnika historycznego, gdzie solidny materiał faktograficzny został zabarwiony ciekawymi opowiadaniem o ludziach, miejscach i zwyczajach. Wspaniałe zdjęcia kolorowe pokazują wiele ujęć i szczegółów, które normalnie uchodzą obserwacji zwiedzających.

Dobrze się stało, że polskie wydawnictwo Sport i Turystyka opracowuje polską wersję tego albumu.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

KS. ST. GRZYBEK *Przygotujcie drogę Panu, Jemu prostujcie ścieżki* (Mt 3, 3). *Homilie na rok A*, Kraków 1989, s. 204.

Polskie Towarzystwo Teologiczne w Krakowie wydało kolejną książkę pióra ks. prof. Stanisława Grzybka, pt. *Przygotujcie drogę Panu, Jemu prostujcie ścieżki* (Mt 3, 3). *Homilie na rok A*.

Homilie ks. Grzybka zawierają zwięzłą i praktyczną egzegezę perykop biblijnych czytanych w roku A. Najczęściej jest to egzegeza Ewangelii. W miarę zastosowań praktycznych egzegeza ta zostaje poszerzona o pierwsze i drugie czytanie mszalne. Homilie mają charakter tematyczny — to znaczy ich treścią jest analiza centralnych idei zawartych w czytaniach danej niedzieli. Analiza ułatwia zrozumienie tekstu oraz zawiera praktyczne wskazania możliwe do stosowania w codziennym życiu chrześcijanina. W *Słowie wstępnym* ks. Profesor zaznacza, iż głównie chodziło mu o to, „aby słuchacz postawił sobie pytania: czego się dziś konkretnie nauczyłem i jakie powinienem wyciągnąć z tej homilii postanowienia? Homilia ma tak zadziałać na uczestnika Mszy św., by wracał do jej treści przez cały tydzień, więcej, by tą treścią żył i wzbogacał nią swoje życie duchowe” (s. 6).

Każda homilia poprzedzona jest *Wprowadzeniem* pomyślanym jako krótka introdukcja, którą celebrans lub komentator może odczytać wiernym przed Mszą św.

Każdą homilię Autor opatruje tytułem. Tytuł z reguły wyraża myśl przewodnią perykopy dnia oraz syntetyzuje treść homilii. W ten sposób Autor ułatwia czytelnikom lub

słuchaczom percepcję proponowanych przemyśleń.

W aspekcie formalnym każda jednostka zawiera wstęp, osnowę i zakończenie. Wstęp najczęściej nawiązuje do aktualnego okresu roku liturgicznego, do tajemnicy dnia oraz do przepisanych rubrykami czytań. Osnowa zawiera dwa zasadnicze punkty. Pierwszy z nich ogólnie można określić jako tzw. wyjście egzystencjalne. Jest to opis lub zarys konkretnej sytuacji życiowej człowieka, który poszukuje rozwiązania swych problemów religijno-moralnych w świetle Słowa Bożego. Drugi punkt stanowi próbę odpowiedzi na te zagadnienia w kontekście prawdy biblijnej, przede wszystkim zawartej w czytaniach dnia. Zakończenie jest propozycją konkretnych wskazówek praktycznych, możliwych do zastosowania w codziennym życiu chrześcijanina, przy czym zawsze jest powiązane z liturgią Mszy św. jako źródłem i szczytem naszej religijności.

Szczególnie cennym elementem książki pióra ks. prof. St. Grzybka są połączone z każdą homilią oryginalne teksty modlitwy wiernych. Są to oparte na motywach biblijnych nowe, zwięzłe propozycje do wykorzystania podczas Mszy św.

Chociaż Autor adresuje swoją książkę przede wszystkim do kapłanów — wydaje się, że można znacznie rozszerzyć krąg jej przyszłych czytelników. Nie tylko duszpasterze, studenci teologii czy zakonnicy, lecz również wierzący ludzie świeccy a zwłaszcza młodzież może z pożytkiem czytać te homilie.

Wierzchlas

KS. WOJCIECH PAZERA

KS. TADEUSZ OLSZAŃSKI, *W światłach Męki Pańskiej*, Kraków 1989, str. 415, Instytut Wydawniczy Księża Misjonarzy „Nasza Przeszość”.

Chociaż od czasów śmierci Chrystusa na krzyżu mija już prawie dwa tysiące lat, to przecież nie maleje zainteresowanie się Męką Pańską. Jest ona zawsze wiecznie aktualna, wiecznie żywa, wiecznie ubogacająca umysły i serca ludzkie. Medytują o niej i piszą nie tylko zawodowi egzegeci, którzy bardzo szczegółowo i fachowo interpretują każdy szczegół tej Męki, przekazany nam przez ewangelistów, ale piszą na jej temat bardzo różni ludzie.

I tak o Męce Pańskiej spotykamy już bardzo ciekawe i cenne myśli w najstarszych apokryfach z pierwszych wieków chrześcijaństwa, wiele osobistych refleksji do tych myśli dorzuciła pobożność ludzi średniowiecza a dziś powstaje wiele powieści pisanych przez powieściopisarzy, psychologów a nawet i lekarzy. (zob. wykaz bibliografii podanej przez Autora omawianej pozycji na str. 405). Nakręcono też i stale nakręca się filmy o Męce Pańskiej, a w różnych stronach świata odbywa się pasyjne nabożeństwa, (Oberammergau, Kalwaria itp), buduje wspaniałe Drogi Krzyżowe, kaplice i przydrożne figury, prezentujące różne sceny z męki Chrystusa.

Wszystko to świadczy, jak stwierdza sam Autor o jednym, że chociaż „Jezus Chrystus dokonał wielu dzieł na miarę boską... to tylko jedno dzieło, jedno słowo i jeden znak wzniosły się ponad wszystkie inne i stały się sumą i streszczeniem wszystkich innych: a było to dzieło krzyża, słowo krzyża i znak krzyża” (s. 9). Temu dziełu, temu słowu i temu znakowi ks. prof. Tadeusz Olszański poświęca omawianą obecnie przeze mnie pracę. Należy już teraz z całego serca znakomitemu homilecie, wytrawnemu kaznodziei i doświadczonemu rekolekcyjniście za to dzieło podziękować. Od dawna już czekaliśmy na tego typu opracowanie Męki Pańskiej.

Omawianą książkę ks. prof. T. Olszańskiego czyta się z wielkim zainteresowaniem jeszcze z innego powodu. Z każdego rozważania, a jest ich równa setka, wynika, że Autor to co napisał, oparł na wnikliwej analizie Pisma św. i jakże dziś rzadkiej znajomości dokumentów Soboru Watykańskiego II. Aż podziw bierze skąd przychodzi mu tak wspaniałe skojarzenia z tekstami z innych ksiąg Biblii, tak dokładne wykorzystanie kontekstu z innymi księgami Pisma św. zarówno ze Starego jako i Nowego Testamentu, jak również zsynchronizowanie ich z wypowiedziami Ojców Soboru, zawartymi w dokumentach soborowych.

Książka ks. T. Olszańskiego jest dla wszystkich, tzn. dla osób duchownych, dla kapłanów i świeckich. Zarówno dla tych, którzy już osiągnęli pewien poziom życia ducht-